

YÜZYILIN EN BÜYÜK DEPREM SINAMASI VE TÜRKİYE'DE ÂFET YÖNETİMİ

Editörler

Prof. Dr. Mahmut BOZAN

Dr. Öğr. Üyesi Salih ÇİFTÇİ

Dr. Öğr. Üyesi Mesut KAYAER

YÜZYILIN EN BÜYÜK DEPREM SINAMASI VE
TÜRKİYE'DE ÂFET YÖNETİMİ

**YÜZYILIN EN BÜYÜK
DEPREM SINAMASI VE
TÜRKİYE'DE ÂFET YÖNETİMİ**

Editörler

Prof. Dr. Mahmut BOZAN

Dr. Öğr. Üyesi Salih ÇİFTÇİ

Dr. Öğr. Üyesi Mesut KAYAER

"En İyi Akademi,
Bir Kitaplıktır."

YÜZYILIN EN BÜYÜK DEPREM SINAMASI VE TÜRKİYE'DE ÂFET YÖNETİMİ

Editörler:

Prof. Dr. Mahmut BOZAN

ORCID: 0000-0002-5936-7021

Dr. Öğr. Üyesi Salih ÇİFTÇİ

ORCID: 0000-0002-0574-2164

Dr. Öğr. Üyesi Mesut KAYAER

ORCID: 0000-0002-3682-5958

© Gazi Kitabevi Tic. Ltd. Şti.

Bu kitabın Türkiye'deki her türlü yayın hakkı Gazi Kitabevi Tic. Ltd. Şti'ne aittir, tüm hakları saklıdır. Kitabın tamamı veya bir kısmı 5846 sayılı yasanın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan firmanın ve yazarlarının önceden izni olmadan elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemiyle çoğaltılamaz, yayınlanamaz, depolanamaz.

ISBN • 978-625-365-491-7

Baskı • Aralık, Ankara 2023

Dizgi/Mizanpaj • Gazi Kitabevi

Kapak Tasarım • Gazi Kitabevi

Gazi Kitabevi Tic. Ltd. Şti.

Yayıncı Sertifika No: 44884

Merkez
📍 Bahçelievler Mah. 53. Sok. No: 29 Çankaya/ANKARA
☎ 0.312 223 77 73 - 0.312 223 77 17
📞 0.544 225 37 38
📠 0.312 215 14 50
🌐 www.gazikitabevi.com.tr
✉ info@gazikitabevi.com.tr

Sosyal Medya
📘 gazikitabevi
📷 gazikitabevi
📺 gazikitabevi

Vadi Grafik Tasarım Reklam Ltd. Şti.

Matbaa Sertifika No: 47479

Matbaa
📍 İvedik Organize Sanayi Bölgesi 1420. Caddesi
No: 58/1 Yenimahalle / ANKARA
☎ 0.312 395 85 71

ÖNSÖZ

Cumhuriyetimizin 100. Yıldönümünde Bartın Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü olarak ikinci kitabımızı biraz hüzünlü ve buruk olarak çıkarıyoruz. Zira 06 Şubat 2023 tarihinde yaşadığımız Kahramanmaraş merkezli iki büyük depremde 50 binden fazla vatandaşımızı kaybettik. 100 bini aşkın kişi yaralandı veya sakat kaldı. Dünyada en çok maddi zarara sebep olan üçüncü deprem olarak kayda geçen Kahramanmaraş çifte depremlerinin Ülkemize maliyeti resmî açıklamalara göre 4 trilyon Türk Lirasını geçmiştir. 2010 Haiti depreminden sonra dünya çapındaki en öldürücü deprem olarak kabul edilen bu felaketin yaraları henüz kapanmamıştır. İşte yaşanan bu acının arkasından biz de bu seneki kitabın konusunu yüzyılın en büyük sınaması olan depreme ve bütünleşik âfet yönetimine ayırdık.

Bilindiği üzere âfetler sadece depremlerden ibaret değildir. Küresel iklim değişikliğinin yaşandığı süreçte kuraklık, şiddetli sel ve su baskınları, kasırgalar ve orman yangınları gibi insanı ve tüm canlı hayatını etkileyen olaylar daha sık yaşanmaya başlamıştır. Bu sebeple bütünleşik âfet yönetiminin önemi daha çok artmış, kamu yönetimi bölümlerinde verilen risk, kriz ve âfet yönetimi dersi daha bir önem kazanmaya başlamıştır. Zira devletin değişik yönetim kademelerinde görev alacak yönetici adaylarının bütünleşik âfet yönetimi konusunda daha donanımlı olması gerekmektedir.

Elinizdeki bu eser Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü'nün müştereken yaptığı ikinci kitap çalışmasıdır. Bu çalışmada ülke gündeminde hâlen birinci sırada olan deprem ve kentsel dönüşüm gibi konular ile âfet yönetimi ve politikaları gibi hususlar akademik bir bakış açısıyla ele alınmış, kitap muhteviyatı ve akademisyen sınırlılığı içerisinde değerlendirilmeye çalışılmıştır. Bu kitapta ele alınan her konu akademik müktesebatın zenginleştirilmesine yapılan bir katkıdır.

Kitap üç bölümden meydana gelmektedir. Birinci bölümde AFAD, etkili âfet yönetimi ve liderlik, hikmet-i hükümet kıskacında Türkiye'de siyaset, âfetlerde diplomasinin önemi gibi âfet yönetimi ile ilgili konulara yer verilmiştir. İkinci bölümde kentsel dönüşümle ilgili konu başlıklarından olan akıllı kentler ve deprem gerçeği, depremin yıkıcılığını

önlemede kentsel dönüşümün önemi, iklim krizi, kuraklık tehlikesi ve deprem gerçeği karşısında dirençli kentler inşa etmek, devletin pozitif yükümlülüğü, yasal düzenleme ve yaptırımlar ışığında deprem âfeti gibi hususlar incelenmiştir. Üçüncü bölümde ise âfetlerde gönüllülük, insan kaynaklı âfetler ve muhtemel sonuçları, Türkiye’de doğal âfetlerin istihdam oranları üzerindeki etkileri ile âfet ve turizm etkileşimine mercek tutulmuştur.

Kitabın ortaya çıkmasına katkı sağlayan tüm akademisyenlere teşekkür ediyorum. Bu vesile ile 23 Eylül 2023 tarihinde vefat eden Fakültemizin Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümü öğretim üyelerinden Dr. Mehmet Said Köse’ye ve 06 Şubat 2023 tarihinde yaşanan asrın depreminde vefat edenlere Allah’tan rahmet ve geride kalanlara ve milletimize sabırlar diliyorum.

Kitabın akademik câmia başta olmak üzere ülke meselelerine ilgi duyan çevrelere, lisans ve lisansüstü öğrencileri ile birlikte entelektüel tartışmalardan keyif alan tüm kesimlere ulaşmasını ve faydalı olmasını temenni ediyorum.

Prof. Dr. Mahmut BOZAN
2023/Bartın

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM: Âfet Yönetimi..... 1

AFAD ÜZERİNE KURUMSAL BİR ANALİZ3
Mahmut BOZAN

ETKİLİ AFET YÖNETİMİ VE LİDERLİK 29
Leyla ÇİFTÇİ

HİKMET-İ HÜKÜMET KISKACINDA TÜRKİYE'DE
SİYASET: VESAYETİN ÇÖZÜMLENMESİ..... 45
Ömer BAYKAL

AFET DİPLOMASİSİ 75
Hüseyin ÖZBAY

2. BÖLÜM: Kentsel Dönüşüm..... 107

AKILLI KENTLER VE DEPREM GERÇEĞİ 109
Gökhan KALAĞAN
Esin ŞENGÜN

DEPREMİN YIKICILIĞINI ÖNLEMEDE KENTSEL
DÖNÜŞÜMÜN ÖNEMİ 131
Salih ÇİFTÇİ

İKLİM KRİZİ, KURAKLIK TEHLİKESİ VE DEPREM
GERÇEĞİ KARŞISINDA DİRENÇLİ KENTLER İNŞA
ETMEK 151
Mesut KAYAER
Müge ÇAĞLAYAN

DEVLETİN POZİTİF YÜKÜMLÜLÜKLERİ KAPSAMINDA
TÜRK KAMU HUKUKUNUN DEPREM ÂFETİNE
YAKLAŞIMI: İDARİ VE CEZAİ SORUMLULUKLAR..... 183
Ali ASKER
Emin HÜSEYİNOĞLU
Yusuf ÇOLAK

3. BÖLÜM: Doğal Âfetler ve Deprem 217

AFETLERE GÖNÜLLÜ KATILIM VE TÜRKİYE ÜZERİNE
BİR DEĞERLENDİRME..... 219
Özcan SEZER

İNSAN KAYNAKLI AFETLER VE OLASI SONUÇLARI..... 247
Kemal YAMAN

TÜRKİYE'DE DOĞAL AFETLERİN İSTİHDAM ORANLARI
ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ 267
Ramazan ARSLAN
Mehmet Akif PEÇE

AFET VE TURİZM..... 291
Hande UYAR OĞUZ

DEVLETİN POZİTİF YÜKÜMLÜLÜKLERİ KAPSAMINDA TÜRK KAMU HUKUKUNUN DEPREM ÂFETİNE YAKLAŞIMI: İDARİ VE CEZAÎ SORUMLULUKLAR

Ali ASKER¹
Emin HÜSEYİNOĞLU²
Yusuf ÇOLAK³

1. GİRİŞ

Depremle yaşamaya mahkûm olan tüm toplumlarda afetlerin önlenmesine yönelik tedbirler kamu politikalarının önemli maddesini teşkil etmek zorundadır. Bu bağlamda depreme karşı ön tedbirlerin alınması ve negatif sonuçlarının ortadan kaldırılması insan ve yurttaşların hayatı ve varlığı ile doğrudan bağlantılıdır. Bu noktada devletin pozitif yükümlülüğü önem kazanmaktadır; dolayısıyla devlet ilgili alanda ihtiyaçlara cevap verecek kapasite ve etkinliğe sahip mevzuatını oluşturmak ve geliştirmek zorundadır. Deprem afeti nedeniyle yaşanan hak kaybı ve ihlallerinin önlenmesi, hukuki ve idari uyumsuzluklara çözüm getirilmesi, gerektiğinde cezai yaptırımların devreye sokulması deprem afetiyle mücadelede yasal mekanizmaların ne kadar önemli olduğunu doğrulamaktadır. Bu yüzden muhtemel tehlikelerin belirlenmesi ve risk yönetiminden başlayarak hak ihlallerinin tespiti ve önlenmesi, ayrıca kişilerin can ve mal güvenliğini, mülkiyet hakkını, yaşam hakkını ve diğer hak ve özgürlüklerini korumaya

¹ Prof. Dr., Karabük Üniversitesi, İİBF, Uluslararası İlişkiler Bölümü, aliasker2068@gmail.com, ORCID: 0000-0003-1801-3371.

² Dr. Öğr. Üyesi, Karabük Üniversitesi, İİBF, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, eminhuseyinoglu@karabuk.edu.tr, ORCID: 0000-0002-4196-2295.

³ Bilim Uzmanı, Avukat, Karabük Barosu, avyusufcolak@outlook.com, ORCID: 0000-0003-0706-0156.

kadar her düzeyde mevzuatın geliştirilmesi birey, toplum ve devlet açısından son derece önemlidir.

20. yüzyılın ortalarından başlayarak deprem mevzuatında uluslararasılaşma sürecinin hızlandığını, ayrıca eylemsel bakımdan ortak faaliyetlere ve dayanışmaya yönelik bir eğilimin gözlemlendiğini, depreme karşı ortak mücadelenin bir insanlık meselesi olarak şekillendiğini ifade edebiliriz. Bir deprem ülkesi olarak Türkiye yaşamış olduğu olumsuz tecrübelere dayanarak bu alandaki mevzuatını geliştirme ve güncelleme yönünde büyük çaba sarf etmektedir. Yasal düzenlemeler, idari eylem ve işlemler, cezai müeyyideler ve kurumsal yapılanma yönünde önemli gelişmeler elde edilmesine rağmen bu alandaki hala pek çok eksikliğin olduğunu da vurgulamak gerekir. Oysa yapılması gerekenler devletin pozitif yükümlülükleri kapsamında yer almakta olup, ona belli başlı ödevler yüklemektedir. Çağdaş ve gelişmiş ülke olmanın bir gereği olarak, devlet bu konudaki yükümlülüklerini insan haklarının evrensel ilke ve normlarına, ayrıca çağın teknolojik ve bilimsel kazanımlarına dayanarak en üst düzeyde yerine getirmek zorundadır.

2. POZİTİF YÜKÜMLÜLÜK: KAVRAMSAL VE KURAMSAL YAKLAŞIM

Deprem afeti ilkel toplumlardan günümüze kadar tabiatın bir gerçeği olarak devam etmektedir. Çağdaş hukuk yurttaş ve insanların hayatını, sağlığını, malvarlığını ve mülkiyetini güvence altına almakla ilgili devlete bir takım pozitif yükümlülükler yüklemektedir. Bu bağlamda her ne deprem afetinin önlenmesi kadar mümkün değilse de erken uyarı sistemlerinin geliştirilmesi, deprem sonuçlarının ortadan kaldırılmasına yönelik plan ve programların hazırlanması, deprem sırasında insanları hayatını, sağlığını, eğitimini vs. korumaya yönelik önlemler alınması devletin pozitif yükümlülüklerinin yerine getirilmesi bakımından önemli adımlardır.

2.1. Tarihsel Gelişim Seyri

Hukuk belgelerinde insan hakları (*human rights*) dışında temel hak ve özgürlükler (*fundamental freedoms*), haklar ve özgürlükler (*rights and freedoms*), haklar ve ödevler (*rights and duties*) terimleri kullanılmaktadır. Hak ve özgürlüklerle ilgili hukuk ve siyaset bilimi literatüründe çeşitli

uluslararası insan hakları belgelerinde de yer alan bu yükümlülükler kapsamında geliştirmeleri gerekir. Dolayısıyla bu kapsamdaki mevzuatın farklı hukuk dallarıyla ilişkili olup bütüncül bir yaklaşımla geliştirilmesi gerekir. Bu düzenlemeler üç aşamada yapılması gerekenlerin dikkate alınmasıyla geliştirilecektir. Bunlardan birincisi deprem öncesi (dönemde bilgilendirme, güçlendirme, onarım, denetim, kurumsal hazırlıkların temin edilmesi vs.) aşamayı kapsar. İkincisi, deprem yaşandığı sırada devlet tarafından yapılması gerekenleri (örneğin erken uyarı sistemi, bilgilendirme, arama kurtarma birimlerinin harekete geçirilmesi) kapsar. Üçüncüsü deprem sonrası yapılması gereken eylem ve işlemleri içerir.

Görüldüğü gibi devletin pozitif yükümlülükleri bağlamında yapılması gereken faaliyetler son derece kapsamlıdır. Deprem meydana gelmesini önlemenin mümkün olmadığı gerçeğini vurgulayarak ortaya çıkacak zararların asgariye indirilmesi konusunda idare tarafından yapılması gerekenler oldukça fazladır. Bir başka önemli husus depremle ilgili ceza sorumluluğu mevzuatın evrensel ilke ve normlara uygun bir şekilde geliştirilmesi ve uygulanmasıdır. Yukarıda bahsi geçen hususlar doğrultusunda akademi ve yönetimin etkileşim ve iş birliği çerçevesinde yürütecekleri faaliyetler çözüme yönelik somut çıktılarının alınmasına vesile olacaktır.

KAYNAKÇA

- Akandji-Kombe, J. F. (2007). Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi kapsamında pozitif yükümlülükler. İnsan Hakları El Kitapları. No.7. Avrupa Konseyi, 10-11.
- Akbulut, B. (2023). Deprem nedeniyle meydana gelen ölüm ve yaralanmalara ait ceza hukuku sorunlarına ilişkin bazı tespitler. Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 31 (2), 569-628.
- Armani da Silva/Birleşik Krallık Davası, AİHM, Başvuru No: 5878/08, T. 30.04.2016, § 229.
- Atay, E. E. (2018). İdare Hukuku. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Ateş, B. (2022). Adil yargılanma hakkı kapsamında sanığın duruşmada hazır bulunma hakkı ve SEGBİS Sistemi. Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, 13 (51), Temmuz, 443-482.
- Budayeva ve Diğerleri/Rusya Davası, AİHM, Başvuru No: 15339/02, 21166/02, 20058/02, 11673/02 ve 15343/02, T. 20.04.2008, §§ 128-130.

Çelik, A. (2014). Adil yargılanma hakkı rehberi. 5. Bireysel Başvuru. Anayasa Mahkemesi Yayınları, Ankara.

Danıştay 10. D, T.28.05.2007, E.2005/9126, K.2007/3069, www.hukukturk.com, 1.12.2023.

Danıştay 10.D, T.29.09.2021, E.2016/14052, K.2021/4394, www.hukukturk.com, 01.12.2023.

Danıştay 11.D, T.19.12.2005, E.2003/2027, K.2005/5962, www.hukukturk.com, 01.12.2023.

Danıştay 11.D, T.29.06.2007, E.2005/1353, K.2007/6248, www.hukukturk.com, 01.12.2023.

Danıştay 14.D, T.14.02.2018, E.2017/4141, K.2018/587, www.hukukturk.com, 01.12.2023.

Danıştay 14.D, T.16.01.2019, E.2017/456, K.2019/113, www.hukukturk.com, 01.12.2023.

Danıştay 14.D, T.20.06.2018, E.2018/1914, K.2018/4775, www.hukukturk.com, 01.12.2023.

Danıştay 14.D, T.22.11.2018, E.2018/2730, K.2018/6804, www.hukukturk.com, 01.12.2023.

Danıştay 14.D, T.23.10.2018, E.2018/4232, K.2018/6316, www.hukukturk.com, 01.12.2023.

Danıştay 6.D, T.02.03.2021, E.2021/568, K.2021/2729, www.hukukturk.com, 01.12.2023.

Danıştay 6.D, T.03.07.2019, E.2019/3868, K.2019/6824, www.hukukturk.com, 01.12.2023.

Danıştay 6.D, T.13.12.2016, E.2016/11369, K.2016/8396, www.hukukturk.com, 01.12.2023.

Danıştay 6.D, T.29.12.2006, E.2004/4177, K.2006/6675, www.hukukturk.com, 01.12.2023.

Danıştay İDDK, T.17.12.2009, E.2008/11, K.2009/3108, www.hukukturk.com, 01.12.2023.

Davis, L. (2011). Still trembling: state obligation under international law to end post-earthquake rape in Haiti. *University of Miami Law Review*. 65 (3), 867-892.

- Değirmencioğlu, B. (2021). Klasik egemenlik anlayışında bir kırılma “Pozitif Yükümlülük Doktrini” ve Türkiye’ye yansımaları, İnsan Hakları Yıllığı, 39, 55-104.
- Dikici, F. (2005). İdare hukuku-idari yargılama hukuku. Agon Bilgi Akademisi, Ankara.
- Ellek, A. A. (2021). riskli yapı hakkında karar alma usulü ve usuli eksikliklerin kararın geçerliliğine etkisi. Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 7 (2), 375-393.
- Eren, A. (2023). Anayasa hukuk dersleri genel esaslar, Türk anayasa hukuku. Güncellenmiş 5. Baskı. Seçkin Yayınları, Ankara.
- Erkali, T. ve Değerliyurt, M. (2009). Türkiye’de afet yönetimi. Doğu Coğrafya Dergisi, 14 (22), 147-164.
- Göktaş Ş. (2022). İdarenin kusursuz sorumluluğu, yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Karabük Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı, Karabük.
- Gören, Z. (2020). Sosyal devlet. 6, 1-49. <https://hukuk.deu.edu.tr/wp-content/uploads/2020/01/Z.Goren1.pdf>. 29.11.2023.
- Gözler, K. ve Kaplan, G. (2022). İdare hukuku dersleri. Ekin Yayınevi, Bursa.
- Gözübüyük, Ş. (2017). Yönetmelik yargısı. 36. Baskı. Turhan Kitabevi, Ankara.
- Gülçin, D. (2019). Kentsel gelişim sürecinin mekânsal planlama kapsamında peyzaj analizi yöntemleri ile değerlendirilmesi. 2nd International Congress on Engineering and Architecture. Marmaris/Muğla, 415-424.
- Harris, D. J. et al. (2013). Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi hukuku. (Çev. Bingöllü Kılıcı, M. ve Karan, U.). Avrupa Konseyi, Ankara.
- İlhan, A. vd., (2017). Suya erişim hakkından suyun akma hakkına Türkiye’de ve dünyada su krizi ve su hakkı mücadeleleri. Sivil ve Ekolojik Haklar Derneği, İstanbul.
- Kalabalık, H. (2016). İdari yargılama hukuku. Sayram Yayınları, Konya.
- Kaya/Türkiye Davası, AİHM, Başvuru No: 22729/93, T. 19.02.1998, § 134, §106.

- Kurşun/Türkiye Davası, AİHM, Başvuru No: 22677/1, T. 30.10.2019, § 115.
- Kuzu, B. (2001). Hukuk devleti ve hukuk zihniyeti. Akademik Araştırmalar Dergisi, 11, 1-25.
- Muçibabić/Sırbistan Davası, AİHM, Başvuru No: 134661/07, T. 12.07.2016, § 126.
- Öneryıldız/Türkiye Davası, AİHM, Başvuru No: 48939/99, T. 30.11.2004, § 134.
- Özdemir, H. E. ve Koç, M. (2017). 6306 Sayılı Kanun kapsamında uygulama alanlarının tespitine ilişkin idari işlemlere karşı itiraz ve iptal davası yolu. İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 4 (2), 19-42.
- Özel ve diğerleri/Türkiye davası, AİHM, Başvuru No: 14350/05, 15245/05 ve 16051/05, T. 31.04.2020, § 172.
- Özgenç, İ. (2015). Türk ceza hukuku genel hükümler. 11. Bası. Seçkin Yayınları, Ankara.
- Şen, M. (2007). Kişi hak ve hürriyetlerinde devletin pozitif yükümlülüğü, yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku (Anayasa Hukuku) Anabilim Dalı, Ankara.
- Taylan, A. (2009). Urban disaster risk management with compulsory earthquake insurance in Turkey, yayınlanmamış doktora tezi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi Fen Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- TBB-Türkiye Barolar Birliği (2023). Depremzedeler için hukuk rehberi, Türkiye Barolar Birliği Yayınları 410, 3. Baskı, Şubat 2023, Ankara, 42-52. <https://d.barobirlik.org.tr/2023/DepremzedelerIcinHukukRehberi/>. 02.12.2023.
- Tuncer, N., Sözen, Ş. ve Sakar, Ş. (2021). Okul öncesi eğitimde deprem farkındalığı: deprem benden küçüksün projesi, Tokat İli Örneği. Uluslararası Eğitim Spektrumu Dergisi, 3 (1), 1-27.
- Tunç, S. vd., (2023). Implementation of the EPIC earthquake early warning system in the Bursa Province (Türkiye) and its surroundings. <https://www.mdpi.com/2076-3417/13/8/4985>, 18 (8), 1-17.

- Türk, A. (2023). Deprem sonrası psikososyal destek uygulamalarında merhamet yorgunluğunun psikolojik sağlamlığa etkisi: sosyal hizmet uzmanları üzerine bir araştırma. *Uluslararası Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 3 (2), 81-91.
- Ulaş, H. A. (2021). Yargı kararlarının gerekçeli olması üzerine bir değerlendirme. *Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 11 (2), 1243-1283.
- Ulutaş, T. B. (2021). İmar planlarının yargısal denetiminde kamu yararı kriteri, yayınlanmamış doktora tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Yargıtay 12.CD, T.06.04.2017, E.2017/172, K.2017/2866, www.hukukturk.com, 01.12.2023.
- Yargıtay 12.CD, T.27.06.2014, E.2014/8620, K.2014/16069, www.hukukturk.com, 01.12.2023.
- Yargıtay 4.CD, T.19.10.2020, E.2020/20576, K.2020/12462, www.hukukturk.com, 01.12.2023.
- Yargıtay CGK, T.01.12.2020, E.2018/386, K.2020/495, www.hukukturk.com, 01.12.2023.
- Yargıtay CGK, T.07.11.2017, E.2017/860, K.2017/454, www.hukukturk.com, 01.12.2023.
- Yargıtay CGK, T.09.09.2021, E.2019/314, K.2021/373, www.hukukturk.com, 01.12.2023.
- Yargıtay CGK, T.21.05.2020, E.2018/473, K.2020/225, www.hukukturk.com, 01.12.2023.
- Yıldırım, T. (2008). İdari yargı. Beta Yayınları, İstanbul.
- Yıldırım, T., ve Çakır, H. M. (2020). İdare hukuku-idari yargı ders notları. XII Levha Yayınları, İstanbul.
- Yılmaz, A. D. ve Seyhan, E. C. (2005). Onarım ve güçlendirme uygulama örnekleri. Deprem Sempozyumu, Kocaeli, Mart 2005, <https://eski.imo.org.tr/resimler/ekutuphane/pdf/11063.pdf>. 02.12.2023.
- Yılmaz, M. ve Köymen, E. (2020). Türkiye’de yapı denetim sistemi ve sorunları üzerine teorik bir inceleme. *Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi*, 7 (50), 330-339.